

**Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2008
(Νόμος Αρ. 13(Ι)/2008)**

**Καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Χοιροτρόφων εναντίον της Επιτροπής
Σιτηρών Κύπρου**

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα. Λουκία Χριστοδούλου,	Πρόεδρος
κα. Ελένη Καραολή,	Μέλος
κ. Ανδρέας Καρύδης,	Μέλος
κ. Χάρης Παστελλής,	Μέλος
κ. Χρίστος Τσίγκης,	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 3 Οκτωβρίου 2013

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας αποτελεί η καταγγελία που υποβλήθηκε στις 11 Οκτωβρίου 2011 στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Επιτροπή») από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Χοιροτρόφων (στο εξής ο «ΠΣΧ / καταγγέλλων») για κατ' ισχυρισμό παράβαση των άρθρων 6(1)(α) και 6(1)(β) του περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου αρ.13(Ι)/2008 (στο εξής ο «Νόμος») εκ μέρους της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου (στο εξής η «ΕΣΚ / καταγγελλόμενη»)

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Στις 11 Οκτωβρίου 2011 ο ΠΣΧ με επιστολή του ημερομηνίας 10 Οκτωβρίου 2011 υπέβαλε καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής για κατ' ισχυρισμό παράβαση του άρθρου 6 του Νόμου εκ μέρους της ΕΣΚ.

Σε συνεδρία της ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 2012, η Επιτροπή αφού εξέτασε το χειρισμό της ως άνω καταγγελίας, υπό το φως του σημειώματος της Υπηρεσίας της Επιτροπής (στο

εξής η «Υπηρεσία») ημερομηνίας 10 Ιανουαρίου 2012 διαπίστωσε ότι οι πληροφορίες και τα στοιχεία που υποβλήθηκαν δεν ήταν ικανοποιητικά ώστε να δικαιολογούν την αποδοχή και διερεύνηση της καταγγελίας, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Νόμου. Η Επιτροπή έδωσε οδηγίες προς την Υπηρεσία να κοινοποιήσει την απόφασή της στον καταγγέλλοντα ώστε να υποβάλουν νομότυπα την καταγγελία εντός προθεσμίας 21 ημερών. Ο καταγγέλλων ενημερώθηκε σχετικά με επιστολή ημερομηνίας 25/1/2012.

Στις 27 Ιανουαρίου 2012 ο καταγγέλλων απέστειλε συμπληρωματικά στοιχεία προς ενίσχυση και θεμελίωση της καταγγελίας του. Κατόπιν, η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 2012 διαπίστωσε ότι ο καταγγέλλων δεν είχε συγκεκριμενοποιήσει τη διάταξη του Νόμου που κατ' ισχυρισμό παραβιάζεται, καθώς επίσης και κατά πόσο η καταγγελία στρέφεται και εναντίον της Παγκύπριας Οργάνωσης Σιτηροπαραγωγών (στο εξής η «ΠΟΣ»). Η Επιτροπή έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία όπως κοινοποιήσει στον καταγγέλλοντα τα εν λόγω ευρήματά της και όπως τον καλέσει να υποβάλει εκ νέου την καταγγελία του εντός 21 ημερών για σκοπούς διερεύνησής της.

Ο καταγγέλλων απάντησε με σχετική επιστολή στις 17 Φεβρουαρίου 2012 και διευκρίνισε ότι η καταγγελία στρέφεται μόνο κατά της ΕΣΚ και εν συνεχεία με επιστολή του ημερομηνίας 29 Φεβρουαρίου 2012 επισήμανε ότι επικαλείται παράβαση του άρθρου 6 του Νόμου.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 15 Μαρτίου 2012 αποφάσισε ομόφωνα ότι με βάση τα ως άνω στοιχεία δικαιολογείται η διερεύνηση της καταγγελίας και έδωσε προς τούτο οδηγίες στην Υπηρεσία για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας.

II. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Καταγγέλλουσα επιχείρηση: Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτρόφων

Ο ΠΣΧ είναι σύνδεσμος ο οποίος ιδρύθηκε δυνάμει των περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμων του 1972 και 1997. Σκοπός του ΠΣΧ σύμφωνα με το άρθρο 2(α) του Καταστατικού του είναι «η δια παντός μέσου βελτίωση και ανάπτυξη της χοιροτροφίας εν τω πλαισίου των συμφερόντων της γενικής οικονομίας της Κύπρου. Η ανάπτυξη των κτηνοτροφικών γνώσεων των χοιροτρόφων, ως προς τις καλύτερες μεθόδους συντηρήσεως και περιποιήσεως των ζώων, της προστασίας της υγείας των, της παραγωγής ζωοτροφών, της βελτιώσεως της ράτσας και γενικά των μεθόδων παραγωγής, καθώς και της εμπορίας, επεξεργασίας και διάθεσης των κτηνοτροφικών προϊόντων».

Καταγγελλόμενη επιχείρηση: Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου

Η Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η οποία συστάθηκε με βάση τον περί Ελέγχου Σιτηρών Νόμο του 1954, ο οποίος τροποποιήθηκε το 2004 και

μετονομάστηκε ως ο περί Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου Νόμος αρ. 143(I)/2004. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου η Επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη τα οποία διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η ΕΣΚ, δυνάμει των προνοιών του Κεφ. 68, διατηρούσε πριν από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. κρατικό μονοπώλιο στην εισαγωγή και πώληση σιτηρών ενώ με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μετά την τροποποίηση του Κεφ. 68 με το Νόμο 143(I)/2004 και την κατάργηση του μονοπωλίου στον τομέα της εμπορίας σιτηρών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας, η εμπορία σιτηρών αποτελεί ελεύθερο επάγγελμα που μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε.

Ανάμεσα στις κύριες δραστηριότητες της ΕΣΚ συμπεριλαμβάνεται η αγορά, πώληση και εν γένει εμπορία σιτηρών και η διαχείριση εγκαταστάσεων αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά που απέκτησε με κρατικούς πόρους πριν από την προαναφερόμενη τροποποίηση του Κεφ. 68.

III. ΚΑΤ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ

Ο ΠΣΧ με την καταγγελία που υπέβαλε εναντίον της ΕΣΚ προς την Επιτροπή, προέβαλε ισχυρισμούς οι οποίοι συνοψίζονται ως ακολούθως:

α. Η ΕΣΚ κατά την περίοδο του Μαΐου και Ιουνίου 2011 παραχώρησε στην ΠΟΣ μέρος των κρατικών αποθηκών της έναντι πολύ χαμηλού αντιτίμου για αποθήκευση του ντόπιου κριθαριού της ΠΟΣ.

β. Η εν λόγω παραχώρηση / υπενοικίαση έγινε κρυφά και επιλεκτικά μόνο προς την ΠΟΣ, παρότι και ο ΠΣΧ είχε εκδηλώσει σχετικό ενδιαφέρον.

γ. Κατά την περίοδο αποθήκευσης του ντόπιου κριθαριού της ΠΟΣ στις αποθήκες της ΕΣΚ, η τελευταία δεν διέθετε εισαγόμενο κριθάρι, είτε γιατί αποφάσισε να πωλήσει κατά προτεραιότητα το ντόπιο κριθάρι της ΠΟΣ, το οποίο, όπως ισχυρίζεται, είναι κατώτερο ποιοτικά από το εισαγόμενο, είτε γιατί δεν είχε διαθέσιμες άλλες αποθήκες, καθώς τις υπενοικίασε στην ΠΟΣ.

δ. Η ΕΣΚ διευκόλυνε (μέσω του έμπειρου προσωπικού της και των υποδομών της) την κατά προτεραιότητα και σε αδικαιολόγητα υψηλή τιμή πώληση του προϊόντος της ΠΟΣ, αφού ουσιαστικά το πωλούσε η ΕΣΚ για λογαριασμό της ΠΟΣ.

ε. Η ΕΣΚ παραχώρησε δωρεάν στην ΠΟΣ το επιτυχημένο εμπορικό της όνομα για τη διάθεση (του ντόπιου κριθαριού της ΠΟΣ) προϊόντος κατώτερης, αμφίβολης ή τουλάχιστον άγνωστης θρεπτικής αξίας.

στ. Πώλησε / βοήθησε στην πώληση του πολύ κατώτερης ποιότητας ντόπιου κριθαριού σε τιμή €240-€250/ΤΜ, η οποία ήταν υψηλότερη και από την τιμή του εισαγόμενου, ανώτερης ποιότητας κριθαριού, μέσω του εξαναγκασμού των μόνιμων πελατών της (χοιροτρόφων) να προμηθευτούν ντόπιο σε τιμή υψηλότερη του εισαγόμενου, αφού όπως ισχυρίζεται ο ΠΣΧ δεν είχε / δεν διέθετε εισαγόμενο κριθάρι κατά τον κρίσιμο χρόνο.

ζ. Η ΕΣΚ με τις πρακτικές της συνέβαλε άμεσα στη νόθευση του ανταγωνισμού αφού το πλεονέκτημα ήταν στοχευμένο μόνο προς το ντόπιο κριθάρι της ΠΟΣ (επιλεκτικότητα).

η. Επηρέασε το ενδοκοινοτικό εμπόριο (σχεδόν όλες οι εισαγωγές της ΕΣΚ είναι από την ΕΕ, αφού παραχώρησε πολύ σοβαρό συγκριτικό πλεονέκτημα στο μειονεκτικό ντόπιο κριθάρι συγκεκριμένης εταιρείας, ενισχύοντας τη θέση της ΠΟΣ στον ανταγωνισμό.

θ. Εξανόγκασε του κύπριους χοιροτρόφους και καταναλωτές σε υψηλότερο κόστος, καθώς η τιμή του τυποποιημένου εισαγόμενου κριθαριού ήταν κατά την υπό αναφορά περίοδο €210-€220/ΜΤ, δηλαδή κατά €25-€30/ΜΤ χαμηλότερη από εκείνη που πωλήθηκε αναγκαστικά το ντόπιο πολύ κατώτερης ποιότητας, διοχετεύοντας έτσι χρήματα στα ταμεία της ΠΟΣ.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο καταγγέλλων, κατόπιν σχετικού ερωτήματος, διευκρίνισε με επιστολή του ημερομηνίας 29 Φεβρουαρίου 2012 ότι η καταγγελία του στρέφεται μόνο κατά της ΕΣΚ στη βάση του σχετικού άρθρου 6 του Νόμου.

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή έκανε δεκτή την καταγγελία του ΠΣΧ, κρίνοντάς την ως νομότυπη, αφού πληρούσε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτεί ο Νόμος.

Συνεπώς, στη βάση των ισχυρισμών και αναφορών του καταγγέλλοντα και των σχετικών του διευκρινίσεων, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να προβεί στην εξέταση των άρθρων 6(1)(α) λόγω των αναφορών για υπερβολική τιμολόγηση του ντόπιου κριθαριού, 6(1)(β) στη βάση των αναφορών περί άρνησης παραχώρησης αποθηκών και 6(1)(β) λόγω των ισχυρισμών περί άρνησης διάθεσης εισαγόμενου κριθαριού.

IV. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Σχετική αγορά προϊόντων 1 - αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά

Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι αποθηκευτικοί χώροι περιλαμβάνουν όλους τους διαθέσιμους, όπως κάθετα μεταλλικά σιλό, κάθετα σιλό από μπετόν, επίπεδες και θολωτές αποθήκες, όπως και εξέδρες.¹ Περαιτέρω, όπως έχει αναφερθεί στην υπόθεση *AGS Agrotrading εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου*: «Τα κάθετα σιλό είναι οι αποθηκευτικοί χώροι (κυψέλες) που γεμίζουν από το πάνω μέρος και αδειάζουν από κάτω. Τα επίπεδα σιλό, είναι οι αποθηκευτικοί χώροι που γεμίζουν και αδειάζουν επίπεδα, δηλαδή οριζόντια. Οι εξέδρες

¹ Βλ. απαντήσεις 1 & 2 της ΕΣΚ ημερομηνίας 25 Ιανουαρίου 2013 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας.

είναι αποθηκευτικοί χώροι, οι οποίοι είναι επίπεδοι και οι θολωτές αποθήκες είναι σφαιρικές και είναι κτισμένες με τέτοιο τρόπο που η μισή αποθήκη είναι θαμμένη μέσα στη γη και η άλλη μισή βρίσκεται πάνω από το έδαφος».²

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ΕΣΚ, το κριθάρι μπορεί να αποθηκευτεί με ασφάλεια σε οποιαδήποτε καλυμμένη αποθήκη, όπως για παράδειγμα σε κάθετα μεταλλικά σιλό, κάθετα σιλό μπετόν, επίπεδες αποθήκες, θολωτές αποθήκες και εξέδρες.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αποθηκευτικοί χώροι για σιτηρά όπως ορίστηκαν παραπάνω είναι απαραίτητοι στους ενδιαφερόμενους και είναι προφανές ότι δεν δύναται να υποκατασταθούν από άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ορίζει ως πρώτη σχετική αγορά για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης την αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά.

Σχετική Γεωγραφική Αγορά 1

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη σχετική ανακοίνωσή της ορίζει ότι: *«η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».*³ Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι, ο ίδιος ορισμός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς προκύπτει και από τη νομολογία σε ενωσιακό επίπεδο.⁴

Όσον αφορά την οριοθέτηση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, η Επιτροπή παραπέμπει στις αποφάσεις της στις υποθέσεις Μισίδης εναντίον Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου και AGS Agrot trading εναντίον Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου ότι: *«Για τη γεωγραφική οριοθέτηση της αγοράς σημαντική είναι η οριοθέτηση ορισμένων οικονομικών παραμέτρων όπως είναι για παράδειγμα το κόστος μεταφοράς του προϊόντος από μια περιοχή σε άλλη. Η πρόσβαση σε μια γεωγραφική περιοχή, το συνολικό κόστος μιας γεωγραφικής αγοράς σε σύγκριση με κάποια άλλη και άλλοι παράγοντες, μπορούν επίσης να αποτελέσουν φραγμούς, οι οποίοι απομονώνουν μια γεωγραφική περιοχή από τις πιέσεις του ανταγωνισμού που ασκούν οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες εκτός της περιοχής αυτής.*

Στην παρούσα υπόθεση, υφίσταται αναμφίβολα επιπρόσθετο κόστος για τον κάθε έμπορο σιτηρών αν επιλέξει να μεταφέρει τα προϊόντα του από μια επαρχία σε άλλη. Για παράδειγμα,

² Απόφαση της ΕΠΑ Αρ. 23/2013, σελ. 29.

³ Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς, ΕΕ C 372 της 3.12.1997, παρα. 8.

⁴ Βλ. Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C 27/76 United Brands Co and United Brands Continental Bv κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1978, σελ 207, παρ. 44, Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση αριθ. 247/86 Alsatel κατά Novasam Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988, σελ 5987, παρ. 15.

εάν ο έμπορος παραλάβει τα προϊόντα του από το λιμάνι της Λεμεσού, η μεταφορά στους αποθηκευτικούς χώρους στην επαρχία Λεμεσού θα κοστίσει συγκριτικά λιγότερα από τη μεταφορά τους σε άλλη επαρχία, π.χ. στη Λευκωσία. Από την άλλη, ο έμπορος/εισαγωγέας μπορεί να επιλέξει να πληρώσει τη μεταφορά σε αποθηκευτικούς χώρους που βρίσκονται στην επαρχία όπου και τελικά θα καταναλωθούν/πωληθούν τα προϊόντα αυτά. Εντούτοις στις περιπτώσεις όπου ο έμπορος δεν γνωρίζει προκαταρκτικά τον αγοραστή των προϊόντων, η επιλογή αυτή δεν μπορεί να υιοθετηθεί.

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να επισημανθεί στην οριοθέτηση της γεωγραφικής αγοράς είναι το γεγονός ότι η ΕΣΚ επιβάλλει για κάθε επαρχία διαφορετικές χρεώσεις στους αποθηκευτικούς χώρους που κατέχει και διαχειρίζεται.

Υπό το φως των πιο πάνω, η γεωγραφική αγορά στην παρούσα υπόθεση καθορίζεται κατά επαρχία εντός της Κυπριακής επικράτειας». ⁵

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην υπό εξέταση υπόθεση, όπως προκύπτει από σχετικά στοιχεία που έθεσε υπόψη της Υπηρεσίας η ΕΣΚ, υφίστανται διαφορετικές χρεώσεις των αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά ανά επαρχία και αναλόγως του είδους των αποθηκευτικών χώρων. ⁶

Υπό το φως των πιο πάνω, ως γεωγραφική αγορά της πρώτης σχετικής αγοράς στην παρούσα υπόθεση ορίζεται η κάθε επαρχία εντός της Κυπριακής επικράτειας.

Σχετική αγορά προϊόντων 2 – αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση

Σύμφωνα με στοιχεία που παρείχε η ίδια η ΕΣΚ διαφαίνεται ότι εισάγει και διαθέτει στην Κύπρο κριθάρι, σιτάρι, αραβόσιτο, σογιάλευρο, ηλιανθόπιπτα (κτηνοτροφικά σιτηρά) καθώς και σιτάρι σκληρό, σιτάρι δυνατό, σιτάρι μαλακό (αλευροποιήσιμα σιτηρά).

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της ΕΣΚ: «[...] Πέραν από τα διαφορετικά κριθάρια, υπάρχει και εναλλαξιμότητα μεταξύ διαφορετικών ειδών σιτηρών. Όλα τα σιτηρά που εμπορεύεται η ΕΣΚ, θεωρούνται ότι έχουν μεταξύ τους κάποιο βαθμό εναλλαξιμότητας. Η μεταξύ τους εναλλαξιμότητα και τα ποσοστά της μεταξύ τους υποκατάστασης, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες τους οποίους αξιολογούν ειδικοί διατροφολόγοι και οι χρήστες. Μερικοί από τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη είναι: το είδος του προϊόντος, ο συσχετισμός τιμών των προϊόντων τη συγκεκριμένη στιγμή, το είδος του ζώου για το οποίο θα χρησιμοποιηθεί, η

⁵ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 95/2009, ημερομηνίας 6/11/2009, καταγγελία Καταγγελία της Μισσίδης Δημόσιας Εταιρείας Λτδ εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου, σελ. 17 & 18 και απόφαση ΕΠΑ αρ. 23/2013, ημερομηνίας 29/3/2013, σελ. 32 & 33, καταγγελία της εταιρείας AGS Agrot trading Λτδ εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου.

⁶ Τιμοκατάλογος χρεώσεων για υπηρεσίες παραλαβής, τήρησης, έκδοσης και παρακολούθησης ποιότητας σιτηρών, ο οποίος απεστάλη στην Υπηρεσία με ηλεκτρονικό μήνυμα ημερομηνίας 18 Ιουλίου 2013.

εποχή, το ειδικό βάρος, αθέρας, ξένες ύλες, κλπ., οι ποιοτικές προδιαγραφές του προϊόντος (θρεπτική αξία), κλπ».

Περαιτέρω, η ΕΣΚ ανέφερε ότι «Όταν τα βασικά προϊόντα, που χρησιμοποιούνται στην ετοιμασία των σιτηρεσιών (κριθάρι, αραβόσιτος, σογιάλευρο) βρίσκονται σε σχετικά ψηλές τιμές, τότε δυνατόν να παρατηρηθεί μεταστροφή και σε άλλα προϊόντα που πωλούνται σε ίδιες ή/και σε σχετικά χαμηλότερες τιμές ή ακόμη και σε προϊόντα που πωλούνται σε ίδιες ή/και ψηλότερες τιμές με μεγαλύτερη όμως διατροφική ωφέλεια. Τέτοια προϊόντα είναι το τριφύλλι, τα πίτουρα, η γλουτένη, το μπιζέλι, η ζαχαρόπιττα, η ηλιανθόπιττα, το κτηνοτροφικό σιτάρι, ο σόργος, κτλ. Επίσης, δυνατόν να παρατηρηθεί υποκατάσταση μεταξύ των ιδίων των βασικών προϊόντων (κριθάρι, αραβόσιτος, σογιάλευρο) με το να διαφοροποιηθεί το ποσοστό που χρησιμοποιείται το κάθε προϊόν στην παρασκευή των σιτηρεσιών».

Στην υπό εξέταση υπόθεση, η Επιτροπή έλαβε υπόψη ότι το αντικείμενο της καταγγελίας αφορά ουσιαστικά το προϊόν του κριθαριού που προορίζεται για κτηνοτροφική χρήση και κατέληξε ότι αυτό δεν δύναται να υποκατασταθεί και ως εκ τούτου αποτελεί διακριτή σχετική αγορά. Αυτό έχει καταστεί σαφές από αποφάσεις της Επιτροπής όπου αναφέρθηκε ότι: «το σιτάρι, το κριθάρι, ο αραβόσιτος, το σογιάλευρο και η ηλιανθόπιττα, που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για την παρασκευή ζωοτροφών, παρά το γεγονός ότι έχουν κάποια ίδια χαρακτηριστικά (έχουν όλα πρωτεΐνη), εντούτοις δεν μπορούν να υποκατασταθούν πλήρως το ένα με το άλλο λόγω του βαθμού διαφορετικότητας των χαρακτηριστικών τους (την περιεκτικότητα τους σε πρωτεΐνη)».⁷ Η Επιτροπή, στην απόφαση της με αρ. 3/2010 η οποία είχε ως αντικείμενο την εμπορία ζωοτροφών, διαχώρισε το κάθε είδος σιτηρού για απλές ζωοτροφές και όρισε τη σχετική αγορά ως η εμπορία για κτηνοτροφική χρήση 1) κριθαριού, 2) αραβόσιτου, 3) σιταριού, 4) σογιάλευρου και 5) ηλιανθόπιττας.⁸

Εν συνεχεία, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσο η αγορά κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση μπορεί να διαχωριστεί περαιτέρω σε υποαγορές εισαγόμενου και ντόπιου.

Σχετικά με το εν λόγω ζήτημα, κρίθηκαν τα όσα ο ΠΣΧ ανέφερε σε απάντησή του σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας όπου σημειώθηκε ότι: «το ντόπιο κριθάρι μπορεί υπό προϋποθέσεις να υποκαταστήσει (με επιφύλαξη και μεγάλη προσοχή) το εισαγόμενο σε κάποια χρονική περίοδο που αυτό υπάρχει στην αγορά μόνο στα σιτηρέσια των χοίρων πάχυνσης, νοουμένου ότι αυτό προσφέρεται σε τιμή ισοδύναμη της θρεπτικής του αξίας, της ποιότητάς του, της ανομοιομορφίας του, της ασφάλειας στην προμήθειά του που πρέπει να είναι πολύ χαμηλότερη της τιμής του εισαγόμενου».

⁷ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 23/2013, σελ. 27.

⁸ Απόφαση ΕΠΑ αρ. 3/2010, ημερομηνίας 11/2/2010, καταγγελία των εταιρειών AGS AgrotreadingLtd και S.G. Katodritis (Trading) CoLtd αναφορικά με την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου σε σχέση με την τιμολογιακή πολιτική και την άρνηση παροχής πρόσβασης σε σιλό.

Για το ίδιο θέμα η ΕΣΚ ανέφερε ότι: «το κριθάρι είτε είναι εισαγόμενο είτε είναι κυπριακό, είναι κριθάρι, και για κτηνοτροφικούς σκοπούς αντιλαμβανόμαστε ότι μπορεί το κυπριακό να υποκαταστήσει το εισαγόμενο ή και αντίστροφα», ενώ σημείωσε ότι υφίσταται ένας βαθμός διαφοροποίησης μεταξύ τόσο του ντόπιου και του εισαγόμενου κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση, όσο και μεταξύ διαφόρων τύπων ντόπιου ή εισαγόμενου.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η αγορά κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν δύναται να διαχωριστεί σε περαιτέρω υποαγορές, ντόπιου και εισαγόμενου, καθώς όπως διαφαίνεται το ντόπιο κριθάρι μπορεί να θεωρηθεί υποκατάστατο του εισαγόμενου και αντιστρόφως, αφού στην υποθετική περίπτωση που υπήρχε μία μικρή αλλά σημαντική και μη μεταβατική αύξηση στην τιμή είτε του ντόπιου είτε του εισαγόμενου, οι πελάτες – εν προκειμένω οι χοιροτρόφοι – θα στρέφονταν προς το εναλλακτικό προϊόν. Οι οποιεσδήποτε ενδεχόμενες κατά περίπτωση ποιοτικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφόρων ειδών του κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν είναι τέτοιες που να κάνουν τους πελάτες να μην δύναται να αντικαταστήσουν το ντόπιο με το εισαγόμενο κριθάρι ή και αντίστροφα.

Περαιτέρω, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσο το ντόπιο και εισαγόμενο κριθάρι δύναται να διαχωριστούν σε υποαγορές και υπό τη σκοπιά της τελικής χρήσης για την οποία προορίζονται τα αγαθά. Από τη νομολογία καθιερώθηκε η αρχή ότι η διαφορετικότητα της χρήσης των υπό εξέταση αγαθών από τους καταναλωτές ενδέχεται να αποτελεί λόγο ένταξης τους σε διαφορετικές αγορές, έστω και αν τα προϊόντα είναι ομοειδή. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην υπόθεση *RTE*⁹ από το Πρωτοδικείο και στη συνέχεια και από το ΔΕΕ είναι πως όταν τα προϊόντα ικανοποιούν κάποια ιδιαίτερη ζήτηση των καταναλωτών, ανήκουν σε υποαγορές στα πλαίσια μιας αγοράς.

Εν προκειμένω, οι χοιροτρόφοι οι οποίοι είναι οι τελικοί χρήστες του κριθαριού που προορίζεται για κτηνοτροφική χρήση χρησιμοποιούν τόσο το ντόπιο όσο και το εισαγόμενο για τον ίδιο σκοπό. Ως εκ τούτου και από αυτή τη σκοπιά καθίσταται σαφές ότι το κριθάρι που προορίζεται για κτηνοτροφική χρήση δεν δύναται να διαχωριστεί σε περαιτέρω υποαγορές.

Συνεπώς, ως δεύτερη σχετική αγορά στην παρούσα υπόθεση πρέπει να οριστεί η αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση.

⁹Υπόθεση T-69/89, *RadioTelefisEireann* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1991] ECreportsPagel-00485. Υπόθεση C-241/91 P και C-242/91, *PRadioTelefisEireann (RTE)* και *IndependentTelevisionPublicationsLtd (ITP)* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1995] ECreportsPagel-00743.

Σχετική Γεωγραφική Αγορά 2

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε σχετική ανακοίνωσή της¹⁰ ορίζει ότι: «η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».

Η σχετική γεωγραφική αγορά στην υπό εξέταση υπόθεση αφορά όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας καθώς οι συνθήκες εμπορίας του κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν διαφαίνεται να διαφέρουν σε όλη την επικράτεια και περαιτέρω, η ΕΣΚ προμηθεύει το εν λόγω προϊόν σε πελάτες της σε όλη την Κύπρο, υπό επαρκώς όμοιους όρους.¹¹

V. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Έννομο Συμφέρον

Η σχετική νομοθεσία απαιτεί την ύπαρξη έννομου συμφέροντος για την νομιμοποίηση προσώπου να προβεί σε καταγγελία, δυνάμει του άρθρου 35 του Νόμου, το οποίο προνοεί ότι:

«35. (1) Σε καταγγελία παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 3 και/ή 6 του παρόντος Νόμου και/ ή των άρθρων 81 ΕΚ και/ ή 82 ΕΚ, δικαιούται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο προς τούτο συμφέρον

(2) Έννομο συμφέρον έχει αυτός που δύναται να αποδείξει ότι υπέστη ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή ότι τίθεται ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να τεθεί σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση, ως άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης»

Αναφορικά με την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος των σωματείων, συμβουλίων και άλλων επαγγελματικών οργανώσεων για υποβολή καταγγελιών για την προστασία των συμφερόντων των μελών τους, η Επιτροπή σε προηγούμενες αποφάσεις της έχει αναγνωρίσει την ύπαρξη τέτοιου εννόμου συμφέροντος υπό την έννοια του άρθρου 35 του

¹⁰ Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς, ΕΕ C 372 της 3.12.1997.

¹¹ Η γεωγραφική αγορά είχε οριστεί να καλύπτει όλη την Κυπριακή Επικράτεια και στην απόφαση της ΕΠΑ αρ. 23/2013.

Νόμου.¹² Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της περί χειρισμού των καταγγελιών βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, υιοθετώντας τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹³ (στο εξής το «ΔΕΕ») αναφέρει ότι:

«Το Πρωτοδικείο έχει αποφανθεί ότι μια ένωση επιχειρήσεων είναι δυνατόν να επικαλεσθεί έννομο συμφέρον κατά την υποβολή καταγγελίας για συμπεριφορά που αφορά τα μέλη της ακόμη και αν η ένωση δεν εμπλέκεται άμεσα, ως επιχείρηση που δραστηριοποιείται στη σχετική με την καταγγελλόμενη συμπεριφορά αγορά, αρκεί, πρώτον, να έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών της, και, δεύτερον, η καταγγελλόμενη συμπεριφορά να είναι δυνατόν να επηρεάσει αρνητικά τα συμφέροντα των μελών της. (Αντίθετα, έχει συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να μη δώσει συνέχεια σε καταγγελία ένωσης επιχειρήσεων της οποίας τα μέλη δεν εμπλέκονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες του καταγγελλόμενου τύπου).

*Από την ως άνω νομολογία μπορεί να συναχθεί ότι οι επιχειρήσεις (οι ίδιες ή μέσω ενώσεων που έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους) μπορούν να επικαλεσθούν έννομο συμφέρον οσάκις δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά, ή οσάκις η καταγγελλόμενη συμπεριφορά είναι δυνατόν να επηρεάσει άμεσα και αρνητικά τα συμφέροντά τους».*¹⁴

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ΠΣΧ, ο τελευταίος βάσει του καταστατικού του εκπροσωπεί τα συμφέροντα όλων των χοιροτρόφων της Κύπρου που είναι μέλη του. Ο ΠΣΧ ισχυρίζεται ότι τα μέλη του υπέστησαν σοβαρή ζημία λόγω της μείωσης των αποδόσεων των ζώων τους, ένεκα της κατώτερης ποιότητας του ντόπιου κριθαριού που τους προμήθευε η ΕΣΚ. Αυτό τελούσε, σύμφωνα με τον ΠΣΧ, σε συνδυασμό με την σημαντικά υψηλότερη τιμή με την οποία εξαναγκάστηκαν από την ΕΣΚ να πληρώσουν για το ντόπιο κριθάρι.

Ως εκ των ανωτέρω, διαφαίνεται ότι η ΠΣΧ έχει το απαιτούμενο από το άρθρο 35 του Νόμου έννομο συμφέρον και συνεπώς νομιμοποιείται να προβεί στην παρούσα καταγγελία.

Άρθρο 6(1) του Νόμου

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1) του Νόμου: *«6(1) Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –*

¹² Βλ. απόφαση ΕΠΑ 55/2012, ημερομηνίας 19/11/2012, καταγγελία του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου εναντίον (α) του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (β) του Συνδέσμου Ξεναγών Κύπρου και (γ) του Υπουργού Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

¹³ Υπόθεση T-114/92, Bureau European des medias de l'industrie Musicale κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

¹⁴ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών από την Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, C 101 της 27/04/2004 σ. 0065 – 0077, παρ. 35-36.

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής

(β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών

[...].».

Προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 6 του Νόμου είναι η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης στη σχετική αγορά και η καταχρηστική εκμετάλλευσή της, όπως και η κατά κανόνα ύπαρξη ουσιώδους συνδέσμου μεταξύ της δεσπόζουσας θέσης και της καταχρηστικής συμπεριφοράς. Η καταχρηστική συμπεριφορά καθώς και η δεσπόζουσα θέση σε μια αφορά συναρτώνται πάντοτε με την έννοια της επιχείρησης.

Η έννοια «επιχείρηση»

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου ως επιχείρηση ορίζεται «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες, ανεξάρτητα εάν οι δραστηριότητες αυτές είναι κερδοσκοπικές ή όχι, περιλαμβάνει δε κάθε επιχείρηση ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου στην οποία το Δημόσιο δύναται να ασκήσει, άμεσα ή έμμεσα, λόγω κυριότητας, οικονομικής συμμετοχής ή δύναμει διατάξεων που τη διέπουν, αποφασιστική επιρροή, τεκμαίρεται ότι ασκείται αποφασιστική επιρροή, όταν το Δημόσιο άμεσα ή έμμεσα –

(α) διαθέτει την πλειοψηφία του καλυφθέντος κεφαλαίου της επιχείρησης, ή

(β) διαθέτει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου που συνδέονται με μερίδια της επιχείρησης, ή

(γ) δύναται να ορίζει άνω του ημίσεως του αριθμού των μελών των οργάνων της διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας της επιχείρησης».

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής το «ΔΕΕ»), προσεγγίζοντας την έννοια «επιχείρηση» στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, έδωσε μια ευρεία ερμηνεία στον όρο, συμπεριλαμβάνοντας «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται.¹⁵ Επιπλέον, το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα που έχει σχέση με την προσφορά αγαθών και/ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τη διέπει και τον τρόπο της χρηματοδότησης της.¹⁶

¹⁵ Υπόθεση C-41/90, Hofner & Elster V. Macrotrom, [1991] ECR I-1979, Υπόθεση 170/83, Hydrotherm v. Compact, [1984] ECR 2999.

¹⁶ Ο.π. Βλ. επίσης Υπόθεση C-118/85 Commission v Italy ([1987] ECR, I-02599.

Στην υπό αναφορά υπόθεση, όπως διαφαίνεται από τα ενώπιον της Επιτροπής διαθέσιμα στοιχεία, η ΕΣΚ δραστηριοποιείται στους τομείς της ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά προς τρίτους καθώς επίσης και στην εμπορία σιτηρών, συμπεριλαμβανομένου και του κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση.

Στη βάση όσων έχουν αναφερθεί πιο πάνω, η Επιτροπή κρίνει ότι, οι δραστηριότητες της καταγγελλόμενης ΕΣΚ συνιστούν προδήλως άσκηση οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας και συνεπώς δύναται να χαρακτηριστεί ως «επιχείρηση» για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου.

Δεσπόζουσα θέση

Το άρθρο 2 του Νόμου προβλέπει ότι: *«δεσπόζουσα θέση», αναφορικά με επιχείρηση, σημαίνει τη θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει η επιχείρηση, που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές».*

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη νομολογία, για τη στοιχειοθέτηση δεσπόζουσας θέσης προϋποτίθεται, καταρχήν, ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς και ταυτόχρονα η πραγματική δυνατότητα από μέρους της επιχείρησης μονομερούς επηρεασμού των όρων της αγοράς, αυτό δηλαδή που η νομολογία του ΔΕΕ έχει διατυπώσει ως: *«δυνατότητα παρεμπόδισης ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού»*.¹⁷ Ομοίως, στην υπόθεση *Continental Can*¹⁸, το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών.¹⁹

Συνεπώς, δεσπόζουσα θέση έχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και, σε τελική ανάλυση, ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μπορεί να απορρέει από το συνδυασμό διαφόρων παραγόντων οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά όταν συνδυάζονται μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγούν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση αποτελεί ενδεχομένως τη σοβαρότερη ένδειξη οικονομικής δύναμης, η οποία

¹⁷ Υπόθεση 85/76, *Hoffmann-La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461, Υπόθεση 27/76, *United Brands*, Συλλ. Νομολ. 1978, 207.

¹⁸ *Euroemballage Corpa and Continental Can Co Inc. v Commission*: 6/72 (known as *Continental Can case*), EE L 7/8-1-1972.

¹⁹ Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση 322/81 *NV Nederlandsche Bande Industrie Michelin* κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας 1983, σελ 3461.

όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τους υπόλοιπους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη.²⁰

Συνεπώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία, βασικό στοιχείο της έννοιας της δεσπόζουσας θέσης, είναι η ύπαρξη οικονομικής ισχύος, η οποία παρέχει στη δεσπόζουσα επιχείρηση ευχέρεια ανεξάρτητης συμπεριφοράς, την αποδεσμεύει δηλαδή από τους περιορισμούς που υπάρχουν σε μια ανταγωνιστική αγορά.

Η ύπαρξη της οικονομικής ισχύος μπορεί να απορρέει είτε μεμονωμένα από την ύπαρξη πολύ υψηλών μεριδίων αγοράς είτε από τον συνδυασμό διαφόρων παραγόντων. Οι εν λόγω παράγοντες παρότι εξεταζόμενοι μεμονωμένα ενδεχομένως να μην αποτελούν επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αλλά συνδυαζόμενοι μεταξύ τους οδηγούν στην στοιχειοθέτηση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Τέτοιοι σημαντικοί παράγοντες, εκτός του μεριδίου αγοράς, είναι και: (α) η ύπαρξη ανταγωνιστών στην ίδια σχετική αγορά και το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, (β) το εύρος του φάσματος των προϊόντων που προσφέρουν οι ανταγωνιστές και η διαφοροποίηση προϊόντων/υπηρεσιών, (γ) η δυνατότητα πρόσβασης αλλά και επιβίωσης των νεοεισερχόμενων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων²¹, (δ) οικονομίες κλίμακας και φάσματος, (ε) κάθετη ολοκλήρωση, (στ) ιδιαίτερα ανεπτυγμένα δίκτυα διανομής και πωλήσεων, (ζ) απουσία δυνητικού ανταγωνισμού, (η) φραγμοί στην επέκταση, (θ) απουσία αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος, (ι) έλεγχος της υποδομής που δεν είναι εύκολο να αναπαραχθεί, και (ια) το μέγεθος της εμπλεκόμενης επιχείρησης, η γεωγραφική της παρουσία, οι οικονομικοί της πόροι, η ποικιλία των προϊόντων που προσφέρει.²²

Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση Hoffmann-La Roche: *«Εξάλλου, παρόλον ότι η σημασία των μεριδίων αγοράς μπορεί να είναι διαφορετική σε κάθε αγορά, μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένα ότι ιδιαίτερα σημαντικά μερίδια συνιστούν, από μόνα τους, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη της υπέρξεως δεσποζούσης θέσεως. Πράγματι η κατοχή ιδιαίτερα σημαντικού μεριδίου αγοράς θέτει την επιχείρηση που κατέχει το μερίδιο αυτό για συγκεκριμένη περίοδο, με τον όγκο παραγωγής και προσφοράς που αντιπροσωπεύει — χωρίς να μπορούν οι κάτοχοι αισθητά μικροτέρων μεριδίων να ικανοποιήσουν γρήγορα τη ζήτηση που θα επιθυμούσε να εγκαταλείψει την επιχείρηση που κατέχει το πιο σημαντικό ποσοστό — σε θέση ισχύος που την καθιστά αναγκαστικό συμβαλλόμενο και, ήδη για το λόγο*

²⁰ Συνεκδ. υποθέσεις T-24/93, T25/93, T26/93 και T28/93, Compagnie maritime belge transports SA και Compagnie maritime belge SA, Darfa-Lines A/S, Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co and Nedlloyd Lijnen BV v. Commission of the European Communities.

²¹ Απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση T-24/93, T25/93, T/26/93 και T/28/93 Campagie Martime Belge Transports and others κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ II-01201.

²² Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (2002/C 165/03).

*αυτό, της εξασφαλίζει, τουλάχιστον για τη διάρκεια σχετικά μεγάλων περιόδων, την ανεξαρτησία συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει τη δεσπόζουσα θέση».*²³

Γίνεται επίσης αποδεκτό ότι εφόσον η θέση της επιχείρησης στην αγορά είναι μονοπωλιακή ή σχεδόν μονοπωλιακή (ποσοστά της τάξης του 80% - 100%), τότε η θέση αυτή είναι αρκετή για την απόδειξη δεσπόζουσας θέσης. Αντιθέτως, η ενδεχόμενη ολιγοπωλιακή δομή της αγοράς, στην οποία η επιχείρηση κατέχει μερίδιο της τάξης του 40% - 50% δεν αποτελεί από μόνο του επαρκή ένδειξη δεσπόζουσας θέσης και επομένως, απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία για τη διαπίστωσή της.

Περαιτέρω, το δικαστήριο τόνισε ότι αποτελεί ισχυρή ένδειξη κατοχής δεσπόζουσας θέσης η σχέση μεταξύ των μεριδίων αγοράς που κατέχει η οικεία επιχείρηση και αυτών που κατέχουν οι ανταγωνιστές της, ιδίως αυτοί που ακολουθούν άμεσα. Όσον αφορά την ομάδα των βιταμινών Β³ όπου το μερίδιο αγοράς της Roche ήταν 41,2% σε ποσότητα και 51% σε αξία κρίθηκε ότι δεν μπορούσε να θεμελιωθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης. Το γεγονός ότι το μερίδιο αγοράς του πλησιέστερου ανταγωνιστή ήταν περίπου 30% , σε συνδυασμό με το ότι η Επιτροπή δεν κατέδειξε ποιες θα ήταν οι συμπληρωματικές ενδείξεις που θα μπορούσαν να υποδηλώσουν τη δεσπόζουσα θέση της Roche οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν αποδείχθηκε επαρκώς η κατοχή δεσπόζουσας θέσης της Roche σε αυτή την αγορά. Αντίθετα όσον αφορά την ομάδα των βιταμινών Α κρίθηκε ότι η Roche κατείχε μερίδιο αγοράς της τάξης του 47% τόσο σε ποσότητα όσο και σε αξία ενώ τα ποσοστά των άλλων παραγωγών ανήλθαν σε 27%, 18%, 7% και 1%. Το δικαστήριο έκρινε ότι επειδή η εν λόγω αγορά παρουσιάζει χαρακτηριστικά στενής ολιγοπωλιακής αγοράς, στην οποία ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος, το ποσοστό της Roche, ίσο με το άθροισμα των ποσοστών των δύο επόμενων ανταγωνιστών της, δείχνει ότι διαθέτει ιδιαίτερη ελευθερία δράσεως για να καθορίζει τη στάση της απέναντι στον ανταγωνισμό. Επομένως κρίθηκε ότι ορθά η Επιτροπή αναγνώρισε την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης.²⁴

Επιπλέον πρέπει να σημειωθεί ότι πέραν των μεριδίων αγοράς μιας επιχείρησης, λαμβάνονται κατά περίπτωση, και άλλοι παράγοντες υπόψη. Εκτιμάται ότι μια σημαντική επένδυση ως προαπαιτούμενο για να καταφέρει μια νέα επιχείρηση να εισέλθει σε μία αγορά, θα αποτελούσε ένα σημαντικό μη ανακτήσιμο κόστος (sunk cost) και επομένως σημαντικό φραγμό εισόδου στην οικεία αγορά.²⁵

Στην υπό εξέταση υπόθεση, θα πρέπει να αναζητηθεί εάν η καταγγελλόμενη ΕΣΚ κατέχει στις υπό εξέταση αγορές θέση οικονομικής ισχύος που αντικειμενικά να της επιτρέπει να

²³ Απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 41. Βλ. επίσης Απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, Akzo κατά Επιτροπής, C-62/86, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 60.

²⁴ Ο.π. Hoffmann-La Roche.

²⁵ Απόφαση ΔΕΕ 27/76 United Brands κατά Επιτροπής Συλλ.1978, σελ, 207, σκ.91 και 122.

παρακωλύει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, συμπεριφερόμενη σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές της, τους πελάτες της και τελικά τους καταναλωτές.

Πρώτη σχετική αγορά – αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά

Κατά τη διενέργεια της έρευνας απεστάλησαν ερωτηματολόγια σε άλλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εισαγωγή και εμπορία σιτηρών σχετικά με το κατά πόσο διαθέτουν αποθηκευτικούς χώρους για σιτηρά προς ενοικίαση. Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων προέκυψε ότι η ΕΣΚ είναι ουσιαστικά η μόνη επιχείρηση που δραστηριοποιείται ενεργά στη συγκεκριμένη αγορά, καθώς όποια άλλη επιχείρηση διαθέτει αποθηκευτικούς χώρους, αυτοί είναι μικροί σε μέγεθος και προορίζονται για ίδια χρήση.²⁶

Συνεπώς, από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία διαφαίνεται ότι η ΕΣΚ είναι η μοναδική επιχείρηση εντός των επαρχιών της Κυπριακής επικράτειας που δραστηριοποιείται στην αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά.

Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ΕΣΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά σε τρίτους.

Δεύτερη σχετική αγορά – αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση

Στη συγκεκριμένη αγορά δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις οι οποίες προμηθεύουν είτε ντόπιο είτε εισαγόμενο κριθάρι. Σημειώνεται ότι από τα ενώπιον της Επιτροπής διαθέσιμα στοιχεία, οι βασικότεροι προμηθευτές εισαγόμενου κριθαριού είναι η ΕΣΚ, η MD Cyprus Soya Ltd, η AGS Agrotreating Ltd και η Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία Αθηνών (εφεξής: «ΣΠΕ Αθηνών»). Στην εμπορία ντόπιας παραγωγής κριθαριού δραστηριοποιούνται, μεταξύ άλλων, η ΠΟΣ και η ΣΠΕ Αθηνών. Πρέπει εν προκειμένω να σημειωθεί ότι ενίοτε οι εν λόγω προμηθευτές πωλούν τα προϊόντα τους σε άλλους μεταπωλητές οι οποίοι ακολουθώντας τα πωλούν σε άλλους πελάτες. Για σκοπούς λοιπόν αποφυγής διπλού υπολογισμού των μεριδίων κρίνεται σκόπιμο όπως απομονωθούν οι ως άνω συναλλαγές για να μην δημιουργηθούν πλασματικές πωλήσεις και κατά συνέπεια αλλοίωση των μεριδίων αγοράς.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι όσον αφορά το μερίδιο αγοράς της καταγγελλόμενης ΕΣΚ στην αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση, σύμφωνα με στοιχεία που έχει προσκομίσει η ίδια από τη Στατιστική Υπηρεσία, διαφαίνεται ότι ανερχόταν κατά το έτος

²⁶ Βλ. απαντήσεις σε ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας προς AGS Agrotreating, ημερομηνίας 26/2/2013 και 1/3/2013, ΣΠΕ Αθηνών, ημερομηνίας 28/2/2013, Μύλοι Σόγιας (Βάσος Παπαιωάννου), ημερομηνίας 26/2/2013, Cyprus Soya, ημερομηνίας 14/3/2013, Γιώργος Τσαπής, ημερομηνίας 27/3/2013, ΣΠΕ Αλληλεγγύης, ημερομηνίας 13/3/2013.

2010 στο [...] ²⁷ % και κατά το 2011 στο [...] % επί του συνόλου του κριθαριού στην κυπριακή επικράτεια. Το μερίδιο αγοράς της εταιρείας AGS Agrottrading Ltd ανερχόταν αντιστοίχως στο [...] % περίπου και ακολουθούσαν οι εταιρείες MD Cyprus Soya Ltd με μερίδιο αγοράς [...] % περίπου και η ΣΠΕ Αθηνών με μερίδιο αγοράς [...] % περίπου. Η Επιτροπή σημειώνει παρενθετικά ότι τα αντίστοιχα μερίδια αγοράς των εν λόγω εταιρειών για το 2010 ήταν [...] % για την AGS Agrottrading Ltd, [...] % για την MD Cyprus Soya Ltd και [...] % η ΣΠΕ Αθηνών. Σχετικά με την ντόπια παραγωγή κριθαριού, όπου δραστηριοποιείται και η ΠΟΣ, σημειώνεται ότι το μερίδιο αγοράς της ανερχόταν κατά το 2011 στο [...] % και κατά το 2010 στο [...] % επί του συνόλου του κριθαριού στην κυπριακή επικράτεια.

Στην υπόθεση United Brands το δικαστήριο έκρινε ότι η κατοχή μεριδίου 40-45% της αγοράς θεμελιώνει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αφού βέβαια λήφθηκαν υπόψη και συνεκτιμήθηκαν και άλλοι παράγοντες δεδομένου ότι το μερίδιο αυτό δεν τεκμαίρει αφ' εαυτού την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μερίδιο αγοράς ήταν σχεδόν το τριπλάσιο απ' αυτό που κατείχε ο πλησιέστερος ανταγωνιστής η Castle and Cooke η οποία κατείχε μόλις το 16% της αγοράς ενώ το μερίδιο της Del Monte δεν υπερέβαινε το 10% της αγοράς.

Συνεπώς, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην παρούσα υπόθεση το μερίδιο αγοράς της τάξης του [...] % της ΕΣΚ είναι το [...] του αθροίσματος των μεριδίων αγοράς των άμεσων και πλησιέστερων ανταγωνιστών της. Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της διάρθρωσης της αγοράς στην υπό εξέταση υπόθεση, αλλά και του γεγονότος ότι η ΕΣΚ κατέχει το εν λόγω μερίδιο για σημαντική χρονική περίοδο, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η ΕΣΚ δύναται να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών της και εν τέλει να δύναται να παρακωλύσει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι για να διαπιστωθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης της καταγγελλόμενης στην υπό εξέταση υπόθεση έλαβε επιπλέον υπόψη της κατά πόσο υφίσταται δυνητικός ανταγωνισμός και πιθανά εμπόδια και/ή περιορισμοί εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά, η ύπαρξη των οποίων απαγορεύει την αναδιάρθρωση και ανακατανομή της αγοράς σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Εν προκειμένω, η ΕΣΚ είναι κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, καθώς αποτελεί μια οντότητα η οποία δραστηριοποιείται παράλληλα σε δύο διαφορετικά επίπεδα της αγοράς. Συγκεκριμένα, δραστηριοποιείται αφενός στο ανώτερο επίπεδο της αποθήκευσης σιτηρών σε ειδικά διαμορφωμένες αποθήκες (σιλό) όσο και στο επόμενο επίπεδο της εμπορίας

²⁷ Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο όσο και στη συνέχεια καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο [...].

κριθариού. Αυτό επιτρέπει στην ΕΣΚ να έχει προνομιακή πρόσβαση σε αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών με αποτέλεσμα να ενισχύει την δυνατότητα δράσης της στο κατώτερο επίπεδο της εμπορίας σιτηρών. Αυτό εξάλλου είχε γίνει δεκτό και στην υπόθεση *Soda Ash-Solvay*²⁸ όπου η κάθετη δραστηριοποίηση που είχε η εταιρεία Solvay στην αγορά πρώτων υλών ήταν μεταξύ των παραγόντων που λήφθηκαν υπόψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να διαπιστώσει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης.

Συνεπώς, η ΕΣΚ είναι σε ευνοϊκή θέση λόγω της κάθετης ολοκλήρωσής της συνεπεία της προνομιακής της πρόσβασης σε αποθηκευτικούς χώρους σιτηρών. Οι ανταγωνιστές της ΕΣΚ, παρότι για την είσοδό τους στην αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν απαιτείται ιδιαίτερη τεχνογνωσία ή κατοχή αδειών ευρεσιτεχνίας, αντιμετωπίζουν το αυξημένο κόστος μιας ενδεχόμενης κατασκευής αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά, το οποίο δύναται να αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα εισόδου, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η θέση της ΕΣΚ. Η Επιτροπή σημειώνει ότι όπως είχε αναφερθεί στην υπόθεση Μισίδης εναντίον της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου: «*Η ανέγερση των συγκεκριμένων αποθηκευτικών χώρων είναι σύμφωνα με διάφορους παράγοντες της αγοράς αρκετά δύσκολη λόγω του κόστους ανέγερσης, των ειδικών αδειών που χρειάζονται (π.χ. πολεοδομικές άδειες), της εξεύρεσης κατάλληλου χώρου για ανέγερση. κ.α.*».²⁹

Με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΕΣΚ κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση.

Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης

Σύμφωνα με την νομολογία των δικαστηρίων της Ε.Ε. σε θέματα ανταγωνισμού, δεν απαγορεύεται η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης αλλά η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής.

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΔΕΕ και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάχρηση συνδέεται με τη συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης που επιδρά στη δομή της αγοράς, αποδυναμώνοντας τον ήδη ασθενή ανταγωνισμό, με τη χρήση μεθόδων που δεν αρμόζουν σε καθεστώς υγιούς ανταγωνισμού.³⁰ Σημειώνεται επίσης, η νομολογία που χρησιμοποίησε το ΔΕΕ όπου οι επιχειρήσεις οι οποίες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος έχουν ιδιαίτερη ευθύνη («*special responsibility*»), και ως εκ τούτου αυτό τις καθιστά ακόμα πιο υπεύθυνες σε περίπτωση παράβασης του Νόμου.³¹

²⁸ Απόφαση της Επιτροπής, 2003/5/EC, Soda Ash-Solvay (COMP/33.133-B) [2003] OJ L10/01.

²⁹ Απόφαση ΕΠΑ 95/2009, σελ. 20.

³⁰ Ο.π. Hoffmann- La Roche.

³¹ Ο.π. Michelin.

Χαρακτηριστικά, στην υπόθεση *Tetra Pak International SA*,³² η ιδιαίτερη ευθύνη επεκτείνεται ώστε το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, το αντίστοιχο 6(1) του Νόμου, να εφαρμόζεται και να απαγορεύει κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως, η οποία κατέχει δεσπόμενη θέση, ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος.

Το άρθρο 6(1) του Νόμου μνημονεύει μια σειρά καταχρηστικών πρακτικών και όπως αναφέρεται στην υπόθεση *Continental Can*,³³ η λίστα των καταχρηστικών πρακτικών είναι απλώς ενδεικτική όχι όμως εξαντλητική.

Άρνηση συναλλαγής – άρθρο 6(1)(β) του Νόμου – αγορά ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων για σιτηρά

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(β) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόμενων θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόμενη θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

(β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών».

Η Επιτροπή σημειώνει καταρχάς ότι αναγνωρίζεται ελευθερία συναλλαγών και κάθε επιχείρηση είναι ελεύθερη να επιλέγει τους εμπορικούς της εταίρους. Υποχρέωση συναλλαγής και/ή προμήθειας από δεσπόμενη επιχείρηση προς πελάτη της υφίσταται κατόπιν εξέτασης των πραγματικών και οικονομικών δεδομένων της εκάστοτε υπόθεσης.³⁴ Ως εκ τούτου, παράβαση του πιο πάνω άρθρου δύναται να αποτελεί η διακοπή και/ή άρνηση προμήθειας πελάτη από δεσπόμενη επιχείρηση η οποία περιορίζει τον ανταγωνισμό σε δευτερογενή αγορά προς βλάβη των καταναλωτών. Ομοίως, περιορίζουν τον ανταγωνισμό και οι δυσμενείς διακρίσεις που θέτουν τον εμπορικό εταίρο σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.³⁵

Η Επιτροπή σημειώνει επί των ως άνω ότι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου η άρνηση προμήθειας κρίθηκε ως καταχρηστική είναι η υπόθεση *Commercial Solvents*. Σε αυτή την περίπτωση, η επιχείρηση που παρείχε τις πρώτες ύλες για την παραγωγή αιθανομπουτόλης σε άλλη εταιρεία, αποφάσισε να παραγάγει η ίδια το εν λόγω προϊόν και για αυτό το λόγο

³² Υπόθεση T-83/91, *Tetra Pak International SA v. Commission* [1994] ECR II-755.

³³ Ο.π., *Continental Can*.

³⁴ Βλ. C-53/03, Συνεταιρισμός Φαρμακοποιών Αιτωλίας & Ακαρνανίας (ΣΥΦΑΙΤ) κ.ά. κατά Glaxosmithkline ΑΕΒΕ, Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Jacobs, Συλλ. 2005 I-4609, σκ. 53.

³⁵ Βλ. συνεκδ. υποθ. C-468/06 έως C-478/06, Λέλος και ΣΙΑ ΕΕ κ.ά. κατά GlaxosmithKline ΑΕΒΕ Φαρμακευτικών Προϊόντων, πρώην Glaxowellcom eΑΕΒΕ, Συλλ. 2008 σελ. I-7139, σκ. 49.

διέκοψε την προμήθεια των πρώτων υλών προς τη δυνητική της ανταγωνίστρια εταιρεία. Η συγκεκριμένη πρακτική κρίθηκε ως καταχρηστική στη βάση του άρθρου 102(β) ΣΛΕΕ (αντίστοιχο άρθρο 6(1)(β) του Νόμου), καθώς η άρνηση προμήθειας περιόριζε σημαντικά τον ανταγωνισμό.³⁶

Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή παρατηρεί ότι κατά κανόνα υφίσταται η αρχή της εμπορικής ελευθερίας των δεσποζουσών επιχειρήσεων, η οποία όμως κάμπτεται στις περιπτώσεις που εγείρονται λόγοι δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι έγκεινται στην προστασία του υγιούς ανταγωνισμού.³⁷ Ως εκ τούτου, περιπτώσεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού, συνεπεία άρνησης προμήθειας, πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου.

Στην υπό εξέταση υπόθεση, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι η καταγγελλόμενη, κατά το διάστημα του κρίσιμου χρόνου της καταγγελίας, ενοικίασε στην ΠΟΣ μέρος των κρατικών αποθηκών που η ίδια διαχειρίζεται έναντι πολύ χαμηλού ποσού. Ο καταγγέλλων τονίζει περαιτέρω ότι η ενοικίαση των αποθηκών έγινε κρυφά και επιλεκτικά μόνο προς την ΠΟΣ, ενώ η ΕΣΚ αρνήθηκε να ενοικιάσει και στον καταγγέλλοντα παρότι είχε εκφράσει και αυτός σχετικό ενδιαφέρον.

Σχετικά με το ως άνω ζήτημα, η ΕΣΚ δήλωσε ότι μόνο η ΠΟΣ επέδειξε ενδιαφέρον για ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων για κριθάρι για τα έτη 2010 και 2011. Σύμφωνα με την ΕΣΚ, ο ΠΣΧ διερεύνησε τους όρους υπό τους οποίους θα μπορούσε να ενοικιάσει χώρους για αποθήκευση κριθαριού, τους οποίους πήρε από την ΕΣΚ και ήταν ίδιοι με αυτούς που ίσχυαν για την ΠΟΣ, αλλά δεν επέδειξε κανέναν περαιτέρω ενδιαφέρον. Αυτό φαίνεται ότι το επιβεβαιώνει και ο ίδιος ο ΠΣΧ, ο οποίος δήλωσε ότι το ενδιαφέρον του ήταν μόνο «προκαταρκτικό», χωρίς να διαφαίνεται ότι υπήρξε ποτέ επίσημη πρόταση ενοικίασης.³⁸ Η ΕΣΚ πρόσθεσε επίσης ότι έχει καθορισμένο τιμοκατάλογο ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων και στη βάση αυτού του καταλόγου δεν αρνήθηκε σε κανένα την ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων. Επιπλέον, η ΕΣΚ επισύναψε και σχετικό πρακτικό ημερομηνίας 17 Μαρτίου 2011 από τη μόνη συνάντηση που είχε με τον ΠΣΧ από το οποίο προκύπτει ότι ουδέποτε τέθηκε θέμα ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων από τον ΠΣΧ.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο καταγγέλλων δεν προσκόμισε κανένα ικανοποιητικό στοιχείο προς τεκμηρίωση του ισχυρισμού του στο πλαίσιο του ουσιώδους χρόνου της καταγγελίας, περιοριζόμενος σε αποσπασματικές αναφορές επί του ζητήματος, αλλά ούτε και προσκόμισε

³⁶ Υπόθ. C-6 και 7/73, Commercial Solvents – Instituto Chemioterapico, Συλλ. 1974, 223. Βλ. επίσης T-69/89 Magill, Συλλ. 1991 II 485.

³⁷ Βλ. Faull, J. & Nikpay, A. (2007) The EC Law of Competition. 2nd edition. Oxford University Press: Oxford. Βλ. Επίσης ΔΕφαΘ 2194/2004.

³⁸ Βλέπε απαντήσεις 5 και 6 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 14 Νοεμβρίου 2012 και απάντηση 1 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 28 Μαΐου 2013.

σχετικά στοιχεία τα οποία να καταδεικνύουν την πρόταση ή έστω σοβαρό ενδιαφέρον για την ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Υπηρεσία ζήτησε από τον καταγγέλλοντα να αποστείλει σχετικά στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι υπήρξε άρνηση από μέρους της ΕΣΚ για παραχώρηση αποθηκευτικών χώρων, όπως ισχυρίστηκε ο ίδιος. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο καταγγέλλων στις απαντήσεις του με ημερομηνία 28 Μαΐου 2013 επισύναψε ως παραρτήματα επιστολές με ημερομηνίες 22/3/2012, 26/3/2012 και 29/3/2012, για να στηρίξει τον ισχυρισμό του περί άρνησης, οι οποίες όμως, όπως είναι πρόδηλο από τις ημερομηνίες τους, αναφέρονται σε χρόνο αρκετά μεταγενέστερο του ουσιώδους χρόνου της παρούσας υπόθεσης και άρα δεν μπορούν να ληφθούν περαιτέρω υπόψη σε σχέση με την αξιολόγηση των ισχυριζόμενων παραβάσεων.

Παρόλα αυτά, η Επιτροπή παρενθετικά σημειώνει ότι και από τις ως άνω επιστολές προκύπτει ότι το ενδιαφέρον του ΠΣΧ ήταν σε αρχικό στάδιο, καθώς όπως αναφέρει στο σημείο 7 της επιστολής με ημερομηνία 28/3/2012³⁹ ο πρόεδρος του ΠΣΧ: *«Για το θέμα της ενοικίασης ή μη και του ύψους του ενοικίου των αποθηκών στην ΟΣΚ [ΠΟΣ] θα αποφασίσει σύντομα το ΔΣ της ΕΣΚ και θα ενημερωθούν οι χοιροτρόφοι, για να αποφασίσουν και αυτοί αν θα ενοικιάσουν χώρο»*. Επιπλέον, δεν προκύπτει από τις εν λόγω επιστολές άρνηση της ΕΣΚ να διαθέσει αποθηκευτικούς χώρους προς ενοικίαση. Όπως αναφέρεται στο σημείο 6 της ίδιας επιστολής: *«Οι χοιροτρόφοι θα μπορούν να ενοικιάσουν χώρο στις αποθήκες της ΕΣΚ με του ίδιους όρους όπως και οι σιτηροκαλλιεργητές για αγορά / φύλαξη του ντόπιου μόνο κριθαριού (π.χ. [...] €/τόνο, αποθηκ.-έξοδα in-έξοδα-out)»*, ενώ και στην απαντητική επιστολή ημερομηνίας 29/3/2012 ο διευθυντής της ΕΣΚ ανέφερε επί των σημείων 6 και 7 ότι: *«Η διάθεση χώρων της ΕΣΚ για φύλαξη ντόπιου κριθαριού εσοδείας 2012 θα μπορεί να γίνει στη βάση των ίδιων όρων και χρεώσεων που θα ισχύσουν και για την ΠΟΣ. Σημειώνεται ότι οι όροι και χρεώσεις αυτές δεν έχουν ακόμη καθοριστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΣΚ για τη φετινή σοδειά και κατά συνέπεια το € [...] που αναφέρεται δεν ισχύει»*. Από τα πιο πάνω είναι προφανές ότι ακόμα και αν οι εν λόγω επιστολές αναφέρονταν σε περίοδο εντός του ουσιώδους χρόνου της καταγγελίας δεν καταδεικνύουν σε καμία περίπτωση άρνηση της ΕΣΚ για παραχώρηση αποθηκευτικών χώρων στον καταγγέλλοντα, ενώ παράλληλα δείχνουν ότι το ενδιαφέρον του καταγγέλλοντα ήταν σε προκαταρκτικό επίπεδο.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο εν λόγω ισχυρισμός είναι αβάσιμος εν τη γενέσει του, καθώς δεν στοιχειοθετήθηκε ούτε το ενδιαφέρον της ΠΣΧ για ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων, ούτε η κατ' ισχυρισμό άρνηση συναλλαγής της ΕΣΚ. Ως εκ τούτου η Επιτροπή κρίνει ότι δεν στοιχειοθετείται η κατ' ισχυρισμό παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου.

³⁹ Η επιστολή του ΠΣΧ προς την ΕΣΚ ημερομηνίας 28/3/2012 εμπεριείχε το προσχέδιο ενημέρωσης των μελών του ΠΣΧ για τις ευκαιρίες συνεργασίας με την ΕΣΚ. Ο ΠΣΧ δια της επιστολής του ζήτησε όπως η ΕΣΚ επιβεβαιώσει τις προφορικές θέσεις της ΕΣΚ για να ενημερώσει τους χοιροτρόφους μέλη του.

Υπερβολική τιμολόγηση –άρθρο 6(1)(α) του Νόμου– αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής».

Όπως προκύπτει από την παραπάνω διάταξη, μια καταχρηστική συμπεριφορά δύναται να συνίσταται στην άμεση ή έμμεση επιβολή αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων αθέμιτων όρων συναλλαγής. Ο καθορισμός υπερβολικών τιμών για σκοπούς ανταγωνισμού έγκειται στον καθορισμό τιμών πάνω από το ανταγωνιστικό όριο, ως αποτέλεσμα της άσκησης της δύναμης που έχει μια δεσπόζουσα επιχείρηση στην αγορά.⁴⁰

Στις υποθέσεις General Motors και United Brands⁴¹ το ΔΕΕ κατέστησε σαφές ότι ο καθορισμός υπερβολικών τιμών συνίσταται στην υπερβολική τιμολόγηση σε σχέση με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και στο κατά πόσο η εν λόγω συμπεριφορά μιας επιχείρησης έχει ως αποτέλεσμα να παρεμποδίζει το παράλληλο εμπόριο ή να καταχράται αδικαιολόγητα τους πελάτες της. Το ΔΕΕ σημείωσε χαρακτηριστικά στην United Brands ότι: «Πρέπει λοιπόν να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα. Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι —και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές — προκειμένου να καθορισθεί σε ποιές περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη».⁴²

Συνεπώς, το δικαστήριο εφάρμοσε ένα ενδεικτικό τεστ δύο σταδίων για την απόδειξη παράβασης του άρθρου 102(α) ΣΛΕΕ στη βάση καθορισμού υπερβολικών τιμών, το οποίο απαιτεί (α) τη συγκριτική ανάλυση κόστους – τιμής, ώστε να διαφανεί αν υπάρχει υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ του κόστους και της τιμής και (β) αν διαφανεί όντως μια τέτοια δυσαναλογία εξετάζεται κατά πόσο η εν λόγω τιμή είναι υπερβολική είτε από μόνη της ή κατόπιν σύγκρισης με τα ανταγωνιστικά προϊόντα.⁴³

⁴⁰ Ο.π. Faull & Nickpay p. 397.

⁴¹ Case 26/75 General Motors v Commission [1975] ECR 1367, [1976] 1 CMLR 95. Case 27/76 United Brands v Commission [1978] ECR 207, [1978] 1 CMLR 429.

⁴² Ο.π. United Brands, σκ. 252-253.

⁴³ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 23/7/2004 (COMP/A.36.568/D3-Port of Helsingborg), παρ. 142 και 147.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην υπό εξέταση υπόθεση, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι η τιμή του ντόπιου κριθαριού, το οποίο θεωρεί και κατώτερης ποιότητας από το εισαγόμενο, είναι υψηλότερη από το εισαγόμενο, σε βαθμό που να χαρακτηρίζεται αδικαιολόγητα υψηλή. Συγκεκριμένα, κατά τους ισχυρισμούς του καταγγέλλοντα, το ντόπιο κριθάρι πωλείτο κατά τον ουσιώδη χρόνο της καταγγελίας (Μάιος – Ιούνιος 2011) €240/TM – €250/TM ενώ η τιμή του εισαγόμενου ήταν €210/TM – €220/TM, δηλαδή περίπου €30 χαμηλότερη. Με άλλα λόγια, η κατ' ισχυρισμό διαφορά στην τιμή μεταξύ ντόπιου και εισαγόμενου κριθαριού συνιστά υπερβολική τιμολόγηση κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Επί του συγκεκριμένου ισχυρισμού του καταγγέλλοντα, η ΕΣΚ δήλωσε ότι οι ως άνω τιμές δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Συγκεκριμένα, η ΕΣΚ σημείωσε ότι οι τιμές του ντόπιου κριθαριού ήταν €230/TM για το Μάιο του 2011 και €230/TM-€240/TM για τον Ιούνιο του 2011. Σχετικά με τις τιμές του εισαγόμενου κριθαριού, η ΕΣΚ δήλωσε ότι η τιμή του από το Φεβρουάριο του 2011 μέχρι τις 19 Ιουλίου του 2011, άρα και για την περίοδο του ουσιώδους χρόνου της υπόθεσης, ήταν σταθερή στα €252/TM.

Προς επίρρωση των πιο πάνω η ΕΣΚ απέστειλε σχετικά τιμολόγια, επιστολές από την ΠΟΣ και πίνακες από τους οποίους προκύπτουν οι τιμές τόσο του ντόπιου όσο και του εισαγόμενου κριθαριού για όλο το 2011.⁴⁴ Συγκεκριμένα, η Επιτροπή αξιολογώντας τα τιμολόγια πώλησης εισαγόμενου κριθαριού προς τον ΠΣΧ που έθεσε υπόψη της ΕΣΚ, παρατήρησε ότι όντως η τιμή πώλησης του εισαγόμενου ήταν €252/TM και όχι €210/TM – €220/TM όπως ισχυρίστηκε ο καταγγέλλων. Η Επιτροπή εξέτασε επίσης και τις επιστολές της ΠΟΣ προς την ΕΣΚ στις οποίες αναφέρεται η τιμή πώλησης ντόπιου κριθαριού για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο του 2011 και διαπίστωσε ότι αυτές ήταν €230/TM για το Μάιο του 2011 και €240/TM για τον Ιούνιο του 2011 και όχι €240/TM – €250/TM, όπως ισχυρίστηκε αρχικά ο καταγγέλλων. Άλλωστε, το ίδιο προκύπτει και από τιμολόγιο αγοράς ντόπιου κριθαριού, ημερομηνίας 1 Ιουνίου 2011, που απέστειλε ο ΠΣΧ στην Υπηρεσία. Στο εν λόγω τιμολόγιο διαφαίνεται ότι η τιμή πώληση του ντόπιου κριθαριού ήταν €230/TM.

Επιπλέον, πρέπει να διευκρινιστεί ότι από την έρευνα της Υπηρεσίας και όπως προκύπτει από τις ως άνω επιστολές της ΠΟΣ προς την ΕΣΚ, διαφάνηκε ότι η τιμή του ντόπιου κριθαριού σε αντίθεση με του εισαγόμενου κριθαριού καθορίζεται από την ΠΟΣ και όχι από την ΕΣΚ αφού η ΠΟΣ στις εν λόγω επιστολές φαίνεται να πληροφορεί την ΕΣΚ για την τιμή του ντόπιου κριθαριού. Κατά το διάστημα τουλάχιστον του ουσιώδους χρόνου της παρούσας υπόθεσης, το ντόπιο κριθάρι φυλασσόταν στις αποθήκες της ΕΣΚ, η οποία το πωλούσε για λογαριασμό της ΠΟΣ. Παρόλα αυτά η καταγγελία του ΠΣΧ και δη ο ισχυρισμός περι

⁴⁴ Βλ. τιμολόγια πώλησης εισαγόμενου κριθαριού προς τον ΠΣΧ ημερομηνίας 2/5/2011, 10/5/2011, 18/5/2011, 30/5/2011, 6/6/2011, 15/6/2011, 20/6/2011 και 27/6/2011 και επιστολές ΠΟΣ για το ντόπιο κριθάρι ημερομηνίας 10/5/2011 και 10/6/2011.

αδικαιολόγητα υψηλής τιμής του ντόπιου κριθαριού, στρέφεται μόνο εναντίον της ΕΣΚ, η οποία δεν είχε κανένα λόγο επί της τιμής πώλησής του.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να σχολιάσει ότι στην προκειμένη υπόθεση το κριθάρι για κτηνοτροφική χρήση έχει γίνει δεκτό ότι εντάσσεται σε μία σχετική αγορά προϊόντος, χωρίς να δύναται να διαχωριστεί περαιτέρω σε υποαγορές ντόπιου και εισαγόμενου. Συνεπώς, δεδομένου ότι ο ισχυρισμός του καταγγέλλοντα περί υπερβολικής τιμολόγησης εστιάζεται μόνο στο ντόπιο κριθάρι, τούτο έχει ως αποτέλεσμα να είναι ανέφικτη η εξέταση του συγκεκριμένου ισχυρισμού.

Η Επιτροπή έχοντας υπόψη της τα πιο πάνω δεδομένα, σημειώνει ότι ο ισχυρισμός του καταγγέλλοντα περί υπερβολικής τιμολόγησης του ντόπιου κριθαριού είναι αβάσιμος εν τη γενέσει του και άρα δεν υφίσταται παράβαση του άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Περιορισμός διάθεσης – άρθρο 6(1)(β) – αγορά εμπορίας κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση

Σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(β) του Νόμου: «Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα –

(β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών».

Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι αναγνωρίζεται ελευθερία συναλλαγών και κάθε επιχείρηση είναι ελεύθερη να επιλέγει τους εμπορικούς της εταίρους. Υποχρέωση συναλλαγής και/ή προμήθειας από δεσπόζουσα επιχείρηση προς πελάτη της υφίσταται κατόπιν εξέτασης των πραγματικών και οικονομικών δεδομένων της εκάστοτε υπόθεσης.⁴⁵ Ως εκ τούτου, παράβαση του πιο πάνω άρθρου δύναται να αποτελεί η διακοπή και/ή άρνηση προμήθειας πελάτη από δεσπόζουσα επιχείρηση η οποία περιορίζει τον ανταγωνισμό σε δευτερογενή αγορά προς βλάβη των καταναλωτών. Ομοίως, περιορίζουν τον ανταγωνισμό και οι δυσμενείς διακρίσεις που θέτουν τον εμπορικό εταίρο σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.⁴⁶

Η Επιτροπή σημειώνει ότι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου η άρνηση προμήθειας κρίθηκε ως καταχρηστική είναι η υπόθεση Commercial Solvents. Σε αυτή την περίπτωση, η επιχείρηση που παρείχε τις πρώτες ύλες για την παραγωγή αιθανομπουτόλης σε άλλη

⁴⁵ Βλ. C-53/03, Συνεταιρισμός Φαρμακοποιών Αιτωλίας & Ακαρνανίας (ΣΥΦΑΙΤ) κ.ά. κατά Glaxosmithkline AEBE, Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Jacobs, Συλλ. 2005 I-4609, σκ. 53.

⁴⁶ Βλ. συνεκδ. υποθ. C-468/06 έως C-478/06, Λέλος και ΣΙΑ ΕΕ κ.ά. κατά GlaxosmithKline AEBE Φαρμακευτικών Προϊόντων, πρώην Glaxowellcom eAEBE, Συλλ. 2008 σελ. I-7139, σκ. 49.

εταιρεία, αποφάσισε να παραγάγει η ίδια εφεξής το εν λόγω προϊόν και για αυτό το λόγο διέκοψε την προμήθεια των πρώτων υλών προς τη δυνητική της ανταγωνίστρια εταιρεία. Η συγκεκριμένη πρακτική κρίθηκε ως καταχρηστική στη βάση του άρθρου 102(β) ΣΛΕΕ (αντίστοιχου άρθρου 6(1)(β) του Νόμου), καθώς η άρνηση προμήθειας περιόριζε σημαντικά τον ανταγωνισμό.⁴⁷

Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω, η Επιτροπή παρατηρεί ότι κατά κανόνα υφίσταται η αρχή της εμπορικής ελευθερίας των δεσποζουσών επιχειρήσεων, η οποία όμως κάμπτεται στις περιπτώσεις που εγείρονται λόγοι δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι έγκεινται στην προστασία του υγιούς ανταγωνισμού.⁴⁸ Ως εκ τούτου, περιπτώσεις στρέβλωσης του ανταγωνισμού περιορίζουν συνεπεία άρνησης προμήθειας, πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου.

Στην προκείμενη υπόθεση ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι η ΕΣΚ αρνήθηκε, κατά το διάστημα μεταξύ Μαΐου και Ιουνίου 2011, την εισαγωγή και προμήθεια εισαγόμενου κριθαριού ώστε να προωθήσει και να επιβάλει στους χοιροτρόφους που είναι πελάτες της το ντόπιο κριθάρι, το οποίο, όπως ισχυρίζεται ο καταγγέλλων, είναι πιο ακριβό και κατώτερης ποιότητας από το εισαγόμενο.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι επί του ως άνω ισχυρισμού του καταγγέλλοντα, η ΕΣΚ δήλωσε ότι το Μάιο του 2011 δεν προέβη σε εισαγωγή κριθαριού, ενώ τον επόμενο μήνα προέβη κανονικά σε εισαγωγές.⁴⁹ Αυτό διότι, όπως ισχυρίζεται η καταγγελλόμενη, το Μάιο του 2011 είχε επαρκές απόθεμα για την κάλυψη των αναγκών των πελατών της. Η Επιτροπή σημειώνει ότι από τα ενώπιον της διαθέσιμα στοιχεία, διαφάνηκε ότι η προμήθεια του κριθαριού, τόσο ντόπιου όσο και εισαγόμενου, δεν διακόπηκε καθ' όλη τη διάρκεια του ουσιαστικού χρόνου της καταγγελίας.⁵⁰ Με άλλα λόγια παρότι η ΕΣΚ τον Μάιο του 2011 δεν προέβη σε εισαγωγή κριθαριού, συνέχισε να προμηθεύει τους πελάτες της με εισαγόμενο κριθάρι.

Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι όπως διαφαίνεται από την ανάλυση της δεύτερης σχετικής αγοράς, το εισαγόμενο και το ντόπιο κριθάρι εντάσσονται στην ίδια σχετική αγορά προϊόντος, χωρίς να διακρίνονται με βάση την προέλευσή τους, λόγω της ύπαρξης επαρκούς βαθμού εναλλαξιμότητας και υποκατάστασης. Ως εκ τούτου, στην προκείμενη

⁴⁷ Υπόθ. C-6 και 7/73, Commercial Solvents – Instituto Chemioterapico, Συλλ. 1974, 223. Βλ. επίσης T-69/89 Magill, Συλλ. 1991 II 485.

⁴⁸ Ο.π. βλ. Faull, J. & Nikray, A. Βλ. Επίσης ΔΕΦΑΘ 2194/2004.

⁴⁹ Βλ. απάντηση 6 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με ημερομηνία 5 Ιουνίου 2013, όπου παρατίθεται πίνακας ο οποίος αναφέρει ότι το Μάιο του 2011 δεν έγιναν εισαγωγές κριθαριού, ενώ τον Ιούνιο πραγματοποιήθηκε εισαγωγή 5996 MT κριθαριού.

⁵⁰ Βλ. τιμολόγια πώλησης εισαγόμενου κριθαριού προς τον ΠΣΧ ημερομηνίας 2/5/2011, 10/5/2011, 18/5/2011, 30/5/2011, 6/6/2011, 15/6/2011, 20/6/2011 και 27/6/2011, επιστολές ΠΟΣ προς ΕΣΚ για το ντόπιο κριθάρι ημερομηνίας 10/5/2011 και 10/6/2011 και τιμολόγιο αγοράς ντόπιου κριθαριού από την ΠΟΣ, ημερομηνίας 1/6/2011.

υπόθεση δύναται να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται περίπτωση άρνησης προμήθειας εισαγόμενου κριθαριού και λόγω ότι το εισαγόμενο δεν αποτελεί διακριτή αγορά προϊόντος.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι στην προκείμενη υπόθεση δεν υφίσταται άρνηση προμήθειας και άρα δεν στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου.

VI. Θέσεις καταγγέλλοντα επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της Επιτροπής.

Η Επιτροπή αφού διεξήλθε με προσοχή τις θέσεις του καταγγέλλοντα που υποβλήθηκαν με την επιστολή του ημερομηνίας 4/9/2013 σε σχέση με την προκαταρκτική απόφαση της Επιτροπής στην προκείμενη υπόθεση, σημειώνει τα ακόλουθα:

Ο καταγγέλλων στο σημείο (Α) των θέσεών του δεν συμφωνεί καταρχήν με το συμπέρασμα της Επιτροπής περί έλλειψης στοιχειοθέτησης του ενδιαφέροντος του ΠΣΧ για ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων της ΕΣΚ, ισχυριζόμενος ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της και/ή δεν απέδωσε τη δέουσα σημασία στα στοιχεία τα οποία παρέθεσε ο ΠΣΧ με την καταγγελία και/ή τις απαντήσεις του στα ερωτηματολόγια της Επιτροπής. Επί του ως άνω ισχυρισμού η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να υπομνησθεί ότι κατέληξε στο ως άνω συμπέρασμα, αφού προέβη στην αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων δεδομένων τα οποία ενδεικτικά συνοψίζονται στη δεύτερη παράγραφο της σελ. 20 της προκαταρκτικής απόφασης της Επιτροπής: *«[...] ο καταγγέλλων δεν υπέβαλε κανένα ικανοποιητικό στοιχείο προς τεκμηρίωση του ισχυρισμού του στο πλαίσιο του ουσιώδους χρόνου της καταγγελίας, περιοριζόμενος σε αποσπασματικές αναφορές επί του ζητήματος χωρίς να προσκομίσει σχετικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει πρόταση ή έστω σοβαρό ενδιαφέρον για την ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Υπηρεσία ζήτησε από τον καταγγέλλοντα να της αποστείλει σχετικά στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι υπήρξε άρνηση από μέρους της ΕΣΚ για παραχώρηση αποθηκευτικών χώρων, όπως ισχυρίστηκε ο ίδιος. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο καταγγέλλων στις απαντήσεις του με ημερομηνία 28 Μαΐου 2013 επισύναψε ως παραρτήματα επιστολές με ημερομηνίες 22/3/2012 του ΠΣΧ προς την ΕΣΚ, 28/3/2012 του ΠΣΧ προς την ΕΣΚ και 29/3/2012 της ΕΣΚ προς τον ΠΣΧ, για να στηρίξει τον ισχυρισμό του περί άρνησης, οι οποίες όμως, όπως είναι πρόδηλο από τις ημερομηνίες τους, αναφέρονται σε χρόνο μεταγενέστερο του ουσιώδους χρόνου της παρούσας υπόθεσης και άρα δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη σε σχέση με την αξιολόγηση των ισχυριζόμενων παραβάσεων».*

Ως προς τον ισχυρισμό του καταγγέλλοντα ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις απαντήσεις 1 παρ. (δ), (ε), (στ), (ζ), (η) και (θ), 4 και 6 του καταγγέλλοντα με ημερομηνία 14/11/2012 στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με ημερομηνία 18/10/2012 και την

απάντηση 1 με ημερομηνία 28/5/2013 στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας με ημερομηνία 22/5/2013, η Επιτροπή σημειώνει τα κάτωθι:

Καταρχήν, η Επιτροπή αξιολόγησε όλες τις απαντήσεις του καταγγέλλοντα. Ο καταγγέλλων, με τις πιο πάνω αναφερόμενες απαντήσεις του στο μεν πρώτο αναφερόμενο ερωτηματολόγιο δεν έχει τεκμηριώσει τις απόψεις και/ή ισχυρισμούς του, ενώ οι επιστολές που παρέθεσε ως επισυνημμένα της απάντησής του στο δεύτερο ερωτηματολόγιο, αναφέρονταν σε χρόνο μεταγενέστερο του ουσιώδους χρόνου της παρούσας υπόθεσης, ο οποίος σύμφωνα και με την καταγγελία είχε οριστεί ως η περίοδος Μαΐου - Ιουνίου 2011.

Ως προς το σημείο (B) των θέσεων του καταγγέλλοντα και σε σχέση με τον ισχυρισμό του ότι η Επιτροπή υιοθετεί εσφαλμένα τη θέση της ΕΣΚ όπως παρατίθεται στη σελ. 20 της προκαταρκτικής απόφασης ότι: *«Η ΕΣΚ πρόσθεσε επίσης ότι έχει καθορισμένο τιμοκατάλογο ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων και στη βάση αυτού του καταλόγου δεν αρνήθηκε σε κανένα την ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων»*, η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν «υιοθέτησε» την εν λόγω φράση υπό την έννοια ότι παραγνώρισε τη θέση του καταγγέλλοντα επί του ζητήματος, αλλά την παρέθεσε για να επισημάνει τη σχετική άποψη της ΕΣΚ. Όπως γίνεται σαφές από το λεκτικό της Επιτροπής, το νόημα τόσο της πρώτης παραγράφου της σελίδας 20 της προκαταρκτικής απόφασης, όσο και των επόμενων παραγράφων της ίδιας σελίδας, έως και το καταληκτικό συμπέρασμα της Επιτροπής στη δεύτερη παράγραφο της σελ. 21 της προκαταρκτικής απόφασης, συνοψίζεται στο γεγονός ότι ο καταγγέλλων δεν έθεσε υπόψη της Επιτροπής ικανοποιητικά στοιχεία από τα οποία να τεκμηριώνεται άρνηση της καταγγελλόμενης να ενοικιάσει αποθηκευτικούς χώρους στον καταγγέλλοντα.

Περαιτέρω, ως προς τον ισχυρισμό του καταγγέλλοντα ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της συγκεκριμένα σημεία των επιστολών του Εφόρου Κρατικών Ενισχύσεων με ημερομηνίες 22/9/2011, 29/11/2011 και 12/12/2011, η Επιτροπή τονίζει ότι ο Έφορος Κρατικών Ενισχύσεων λειτουργεί με βάση την δική του νομοθεσία που διέπει την αποστολή του Ν. 108(Ι)/2009, και μεταξύ άλλων, αξιολογεί και εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις για τη συμβατότητα με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων συγκεκριμένων κατηγοριών ενισχύσεων, οι οποίες απαλλάσσονται από τη διαδικασία κοινοποίησής τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως οι ενισχύσεις για την απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση, καθώς και οι ενισχύσεις προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, γνωμοδοτεί για τη συμβατότητα με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων επί όλων των προσχεδίων κρατικών ενισχύσεων που δεν ανήκουν στις προαναφερόμενες κατηγορίες στα πλαίσια της ενώπιον του διαδικασίας. Είναι στα πλαίσια της συγκεκριμένης αποστολής του που ο Έφορος κάνει λόγο στις πιο πάνω επιστολές για διαφορετικές χρεώσεις για την αποθήκευση εισαγόμενων σιτηρών και επισημαίνει ότι η εν λόγω διαφοροποίηση συνιστά

παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος στο βαθμό που αυτή η διαφοροποίηση δεν εξηγείται από λόγους εμπορικής πολιτικής. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ενδεχόμενη παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος αποτελεί ένα από τα κριτήρια του άρθρου 107(1) ΣΛΕΕ και ως εκ τούτου δεν σχετίζεται με τον ελεύθερο ανταγωνισμό και το Νόμο 13(I)/2008 τον οποίο εφαρμόζει η Επιτροπή. Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης παρέχεται από το άρθρο 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιλαμβάνει κάθε μέτρο το οποίο μέσω κρατικών πόρων χορηγεί οικονομικό πλεονέκτημα σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής το οποίο νοθεύει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Σημειώνεται επίσης ότι εν προκειμένω η Επιτροπή εξέτασε ενδεχόμενη αδικαιολόγητη άρνηση ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων στον καταγγέλλοντα από μέρος της ΕΣΚ.

Ως προς το σημείο (Γ) των θέσεων του καταγγέλλοντα, η Επιτροπή επισημαίνει ότι από την απάντηση του καταγγέλλοντα με ημερομηνία 28/5/2013 στη σχετική ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας με ημερομηνία 22/5/2013, δεν προκύπτουν στοιχεία τα οποία να στηρίζουν τον ισχυρισμό του καταγγέλλοντα περί ενδιαφέροντός του και άρνησης από μέρος της καταγγελλόμενης να του ενοικιάσει αποθηκευτικούς χώρους κατά τον ουσιώδη χρόνο της παρούσας υπόθεσης. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι οι επιστολές που επισύναψε ο καταγγέλλων σε σχέση με την πιο πάνω ερώτηση αναφέρονταν σε χρόνο μεταγενέστερο του ουσιώδους χρόνου της παρούσας υπόθεσης και ως εκ τούτου δεν μπορούσαν ληφθούν υπόψη σε σχέση με την κατ' ισχυρισμό άρνηση ενοικίασης.

Σχετικά με το σημείο (Δ) των θέσεων του καταγγέλλοντα ότι η Επιτροπή δεν όρισε ορθά τη δεύτερη αγορά της παρούσας υπόθεσης και δεν έλαβε υπόψη της όλες τις σχετικές απαντήσεις του καταγγέλλοντα σε ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας, η Επιτροπή σημειώνει τα ακόλουθα:

Καταρχήν, η Επιτροπή τονίζει ότι λαμβάνει υπόψη της όλα τα διαθέσιμα ενώπιόν της δεδομένα, αξιολογώντας τα δυνάμει της ευρείας διακριτικής της ευχέρειας. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι δεν βασίστηκε μόνο σε συγκεκριμένες απαντήσεις των εμπλεκόμενων μερών για την οριοθέτηση της αγοράς, αλλά σε όλα τα διαθέσιμα ενώπιον της δεδομένα και πως αξιολόγησε όλα τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου στα οποία ευρίσκονταν και οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια της Υπηρεσίας με ημερομηνίες 22/5/2013, 18/10/2012 και 5/12/2012, τις οποίες επικαλείται ο καταγγέλλων.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για σκοπούς της προκείμενης υπόθεσης, το ντόπιο και εισαγόμενο κριθάρι δεν δύνανται να διαχωριστούν σε υποαγορές έχοντας αξιολογήσει τις απόψεις των εμπλεκόμενων μερών, τη σχετική νομολογία η οποία

μιλά αφεαυτή⁵¹, τα ενδεχόμενα αποτελέσματα μίας μικρής αλλά σημαντικής και μη μεταβατικής αύξησης στην τιμή είτε του ντόπιου είτε του εισαγόμενου κριθαριού όπως καταγράφεται στη δεύτερη παράγραφο, σελ. 9 της προκαταρκτικής απόφασης της Επιτροπής και εξετάζοντας το ζήτημα υπό το πρίσμα της τελικής χρήσης του προϊόντος όπως καταγράφεται στην τρίτη παράγραφο, σελ. 9 της προκαταρκτικής απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με τη σχετική νομολογία⁵².

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή παρότι εξέτασε τις απόψεις που παρατέθηκαν από πρώην προϊστάμενο και υπεύθυνο του κλάδου χοιροτροφίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, τις οποίες παρέθεσε ο καταγγέλλων σχετικά με την υπό εξέταση αγορά προς υποστήριξη του ισχυρισμού ότι η διάκριση μεταξύ ντόπιου και εισαγόμενου είναι μόνο γλωσσική, κρίνει ότι αυτές δεν αναιρούν τα συμπεράσματα της Επιτροπής για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην προκαταρκτική απόφαση της. Ιδιαίτερα, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι, η αγορά κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν δύναται να διαχωριστεί σε περαιτέρω υποαγορές, ντόπιου και εισαγόμενου, καθώς όπως διαφαίνεται το ντόπιο κριθάρι μπορεί να θεωρηθεί υποκατάστατο του εισαγόμενου και αντιστρόφως, αφού στην υποθετική περίπτωση που υπήρχε μία μικρή αλλά σημαντική και μη μεταβατική αύξηση στην τιμή είτε του ντόπιου είτε του εισαγόμενου, οι πελάτες – εν προκειμένω οι χοιροτρόφοι – θα στρέφονταν προς το εναλλακτικό προϊόν. Οι οποιοσδήποτε ενδεχόμενες κατά περίπτωση ποιοτικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφόρων ειδών του κριθαριού για κτηνοτροφική χρήση δεν είναι τέτοιες που να κάνουν τους πελάτες να μην δύναται να αντικαταστήσουν το ντόπιο με το εισαγόμενο κριθάρι ή και αντίστροφα. Περαιτέρω, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσο το ντόπιο και εισαγόμενο κριθάρι δύναται να διαχωριστούν σε υποαγορές και υπό τη σκοπιά της τελικής χρήσης για την οποία προορίζονται τα αγαθά. Από τη νομολογία καθιερώθηκε η αρχή ότι η διαφορετικότητα της χρήσης των υπό εξέταση αγαθών από τους καταναλωτές ενδέχεται να αποτελεί λόγο ένταξης τους σε διαφορετικές αγορές, έστω και αν τα προϊόντα είναι ομοειδή. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην υπόθεση *RTE*⁵³ από το Πρωτοδικείο και στη συνέχεια και από το ΔΕΕ είναι πως όταν τα προϊόντα ικανοποιούν κάποια ιδιαίτερη ζήτηση των καταναλωτών, ανήκουν σε υποαγορές στα πλαίσια μιας αγοράς. Εν προκειμένω, οι χοιροτρόφοι οι οποίοι είναι οι τελικοί χρήστες του κριθαριού που προορίζεται για κτηνοτροφική χρήση χρησιμοποιούν τόσο το ντόπιο όσο

⁵¹ βλ. Απόφαση ΕΠΑ αρ. 23/2013, σελ. 27 και Απόφαση ΕΠΑ αρ. 3/2010

⁵² βλ. Υπόθεση T-69/89, *RadioTelefisEireann* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1991] ECreportsPageII-00485. Υπόθεση C-241/91 P και C-242/91, *PRadioTelefisEireann (RTE)* και *Independent Television Publications Ltd (ITP)* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1995] EC reports Page I-00743

⁵³ Υπόθεση T-69/89, *RadioTelefisEireann* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1991] ECreportsPageII-00485. Υπόθεση C-241/91 P και C-242/91, *PRadioTelefisEireann (RTE)* και *IndependentTelevisionPublicationsLtd (ITP)* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [1995] ECreportsPageI-00743.

και του εισαγόμενο για τον ίδιο σκοπό. Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι το κριθάρι που προορίζεται για κτηνοτροφική χρήση δεν δύναται να διαχωριστεί σε περαιτέρω υποαγορές

Ως προς το σημείο (Ε) των θέσεων του καταγγέλλοντα ότι οι τιμές πώλησης που αναφέρονται στις σελίδες 22 και 23 της προκαταρκτικής απόφασης της Επιτροπής αφορούν τις διεθνείς τιμές διάθεσης, η Επιτροπή σημειώνει ότι όπως είναι πρόδηλο, ο καταγγέλλων φέρει το βάρος της απόδειξης των ισχυρισμών του και άρα η αόριστη αναφορά περί «*διεθνών τιμών διάθεσης*» δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή και να αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης και σύγκρισης από την Επιτροπή. Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να υπογραμμίσει ότι κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο ισχυρισμός του καταγγέλλοντα περί υπερβολικής τιμολόγησης του ντόπιου κριθαριού είναι αβάσιμος, έχοντας λάβει υπόψη της, μεταξύ άλλων, τις τιμές που ανέφερε ο καταγγέλλων στην καταγγελία του και τα τιμολόγια που κοινοποίησε η καταγγελλόμενη, τα οποία μιλούν αφεαυτά. Επισημαίνεται ότι, η Επιτροπή αξιολογώντας τα τιμολόγια πώλησης εισαγόμενου κριθαριού προς τον ΠΣΧ που έθεσε υπόψη της η ΕΣΚ, παρατήρησε ότι όντως η τιμή πώλησης του εισαγόμενου ήταν €252/TM και όχι €210/TM – €220/TM όπως ισχυρίστηκε ο καταγγέλλων. Η Επιτροπή εξέτασε επίσης και τις επιστολές της ΠΟΣ προς την ΕΣΚ στις οποίες αναφέρεται η τιμή πώλησης ντόπιου κριθαριού για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο του 2011 και διαπίστωσε ότι αυτές ήταν €230/TM για το Μάιο του 2011 και €240/TM για τον Ιούνιο του 2011 και όχι €240/TM – €250/TM, όπως ισχυρίστηκε αρχικά ο καταγγέλλων. Άλλωστε, το ίδιο προκύπτει και από τιμολόγιο αγοράς ντόπιου κριθαριού, ημερομηνίας 1 Ιουνίου 2011, που απέστειλε ο ΠΣΧ στην Υπηρεσία. Στο εν λόγω τιμολόγιο διαφαίνεται ότι η τιμή πώλησης του ντόπιου κριθαριού ήταν €230/TM. Ούτως η αλλιώς, η Επιτροπή τονίζει ότι στην προκειμένη υπόθεση το κριθάρι εντάσσεται σε μία αγορά προϊόντος, ενώ ο ισχυρισμός του καταγγέλλοντα περί υπερβολικής τιμολόγησης αφορά μόνο στο ντόπιο.

Σχετικά με το σημείο (ΣΤ) των θέσεων του καταγγέλλοντα η Επιτροπή σημειώνει ότι ο καταγγέλλων τόσο στην καταγγελία του όσο και στις απαντήσεις στα σχετικά ερωτηματολόγια της Υπηρεσία ισχυρίστηκε ότι η καταγγελλόμενη δεν διέθετε εισαγόμενο κριθάρι κατά τον ουσιώδη χρόνο της καταγγελίας και σε αυτή τη βάση η Επιτροπή διερεύνησε κατά πόσο υπήρξε άρνηση προμήθειας κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου διαπιστώνοντας ότι δεν υπήρξε άρνηση προμήθειας. Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι την ξενίζει το γεγονός ότι ο καταγγέλλων αλλάζει εν προκειμένω τη μέχρι πρότινος θέση του, καθώς τώρα αναφέρει ότι η καταγγελλόμενη δεν διέθετε τις απαραίτητες ποσότητες σε εισαγόμενο κριθάρι, σε αντίθεση με τις έως τώρα αναφορές του ότι δεν διέθετε καθόλου εισαγόμενο κριθάρι.

Σε κάθε περίπτωση η Επιτροπή σημειώνει ότι όπως έχει ήδη αναφέρει στις σελίδες 23 - 25 της προκαταρκτικής της απόφασης, εν προκειμένω δεν υφίσταται ζήτημα άρνησης προμήθειας εισαγόμενου κριθαριού από μέρος της καταγγελλόμενης, κάτι το οποίο προκύπτει ξεκάθαρα από τα τιμολόγια πώλησης εισαγόμενου κριθαριού κατά τον ουσιώδη χρόνο της παρούσας υπόθεσης.

Καταληκτικά, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει ότι οι θέσεις του καταγγέλλοντα δεν διαφοροποιούν την προκαταρκτική της απόφαση.

VII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Υπό το φως όλων των πιο πάνω και λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων και δεδομένων του διοικητικού φακέλου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει ότι δεν έχει στοιχειοθετηθεί καμία από τις κατ' ισχυρισμό παραβάσεις του Νόμου εναντίον της ΕΣΚ.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή αποφασίζει ότι δεν προκύπτει παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου εν σχέση με τον ισχυρισμό περί άρνησης ενοικίασης αποθηκών από την ΕΣΚ στον ΠΣΧ καθότι αφενός μεν δεν στοιχειοθετήθηκε το ενδιαφέρον του ΠΣΧ για ενοικίαση αποθηκευτικών χώρων αλλά ούτε η άρνηση συναλλαγής εκ μέρους της ΕΣΚ και αφετέρου ο καταγγέλλων δεν έθεσε υπόψη της Επιτροπής κανένα ικανοποιητικό στοιχείο, εντός του ουσιώδους χρόνου της καταγγελίας, που να τεκμηριώνει ακριβώς την κατ' ισχυρισμό άρνηση ενοικίασης αποθηκευτικών χώρων.

Επιπλέον, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν στοιχειοθετείται οποιαδήποτε παράβαση σε σχέση με το άρθρο 6(1)(α) του Νόμου καθότι ο ισχυρισμός περί υπερβολικής τιμολόγησης του ντόπιου κριθαριού είναι αβάσιμος. Επισημαίνεται ότι δεν ίσχυαν οι τιμές που επικαλέστηκε ο ΠΣΧ για υποστήριξη των ισχυρισμών του, γεγονός που καταδεικνύεται και από τα προσκομισθέντα τιμολόγια. Επιπρόσθετα, η καταγγελία στρέφεται μόνο εναντίον της ΕΣΚ η οποία δεν έχει κανένα λόγο εν σχέση με τον καθορισμό της τιμής πώλησης του κριθαριού (οι τιμές καθορίζονται από την ΠΟΣ) ενώ παράλληλα η ένταξη του ντόπιου κριθαριού σε μια ενιαία σχετική αγορά με αυτή του εισαγόμενου για σκοπούς της προκείμενης υπόθεσης, καθιστά ανέφικτη την εξέταση του ισχυρισμού περί υπερβολικής τιμολόγησης μόνο σε σχέση με το ντόπιο κριθάρι.

Περαιτέρω, η Επιτροπή καταλήγει ότι δεν έχει στοιχειοθετηθεί οποιαδήποτε παράβαση του άρθρου 6(1)(β) του Νόμου εν σχέση με τον ισχυρισμό περί άρνησης προμήθειας εισαγόμενου κριθαριού εκ μέρους της ΕΣΚ. Από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία διαφάνηκε ότι η προμήθεια του κριθαριού τόσο του ντόπιου όσο και του εισαγόμενου δεν διακόπηκε καθόλη τη διάρκεια του ουσιώδους χρόνου της καταγγελίας και η ΕΣΚ

εξακολουθούσε να προμηθεύει τους πελάτες της με εισαγόμενο κριθάρι. Επικουρικά σημειώνεται ότι δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί ο υπό εξέταση ισχυρισμός για τον λόγο ότι το εισαγόμενο κριθάρι για σκοπούς της παρούσας υπόθεσης δεν αποτελεί διακριτή αγορά προϊόντος αλλά εντάσσεται στην ίδια σχετική αγορά με το ντόπιο κριθάρι λόγω της ύπαρξης επαρκούς βαθμού εναλλαξιμότητας και υποκατάστασής του.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει ότι δεν στοιχειοθετούνται οι πιθανολογούμενες παραβάσεις των άρθρων 6(1)(α) και 6(1)(β) του Νόμου ως οι ισχυρισμοί του καταγγέλλοντα.

ΛΟΥΚΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού